

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега
Мішукова

**КОМУНІКАТИВНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ
ЕВФЕМІЗМІВ У СУЧАСНИХ АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ
ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти “магістр”

Виконала: здобувачка 6 курсу 202-М
групи

Спеціальності: 035.Філологія

Освітньо-професійної програми:

Германські мови та літератури
(переклад включно), перша-
англійська

Ведмідська Марина Вікторівна

Керівник: д.ф.н., проф. Белехова Л.І.

Рецензент: д.ф.н., проф. Ребрій О.В.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕВФЕМІЗМІВ.....	6
1.1 Напрями лінгвістичних досліджень феномену евфемії.....	6
1.2 Структурні та семантичні різновиди евфемізмів.....	13
1.3. Функціональні особливості евфемізмів.....	22
РОЗДІЛ 2. АСПЕКТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЕВФЕМІСТИЧНИХ ОДИНИЦЬ.....	29
2.1 Роль евфемізмів у сучасній мовленнєвій практиці публіцистичного спрямування.....	29
2.2 Аналізування евфемізмів на прикладі англomовних новинних статей публіцистичної тематики.....	32
ВИСНОВКИ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	41

ВСТУП

Евфемія як мовна універсалія є одним з об'єктів численних комплексних досліджень багатьох вчених лінгвістів, в процесі яких явище вивчалася з точки зору функціонально-семантичного, прагматичного, стилістичного, гендерного та дискурсивного аспектів. Про це свідчать роботи О. Ахманової, Д. Зеленіна, А. Кацева, Л. Крисина, Б. Ларіна, В. Москвіна, а також зарубіжних дослідників – Ж. Вандрієса, С. Вілдака, Д. Джемєтта, Ч. Кені, В. Лутца, Д. Німан, Г. Пауля.

Явище евфемії потребує використання різноманітних підходів, оскільки є динамічним і багатоаспектним та досі вважається актуальним лінгвістичним питанням з точки зору дослідження прагматичного потенціалу евфемізмів та специфіки їх функціонування в різних стилях мови. Незважаючи на дослідження сфер евфемізації в різномовних культурах та створення відповідних класифікацій, є не досить вивченими та потребують подальшого опрацювання критерії визначення евфемії як такої. Слід зазначати, що вивчення феномену евфемії допомагає поглибити теоретичні знання з питань національних особливостей окремої мовної картини світу, а також мовної поведінки його представників.

Актуальність теми дослідження феномену евфемії зумовлена різноманітністю трактувань, семантичною кореляційністю, відсутністю чіткого лексиграфічного визначення даного явища, а також широтою сфери використання евфемістично забарвлених одиниць в публіцистичному дискурсі та їх активного механізму прояву функціональних особливостей.

Кваліфікаційна робота виконана в межах науково-дослідної теми кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішука «Вплив лінгвальних та екстралінгвальних чинників на формування фахівця з іноземних мов у сучасному мультикультурному просторі. 0117U

003763» (Державна реєстрація №__)

Метою даної роботи є вивчення ролі евфемії в англomовному публіцистичному дискурсі, а також виявлення особливостей використання цього феномену. Для досягнення поставленої мети були поставлені такі **завдання:**

- 1) охарактеризувати евфемію як мовне явище
- 2) визначити семантичні та структурні особливості евфемістично забарвлених одиниць
- 3) визначити основні функції евфемізмів в публіцистичному дискурсі
- 4) охарактеризувати мотиви використання евфемізмів в публіцистиці
- 5) провести функціональний аналіз евфемізмів в англomовних публіцистичних статтях

Матеріалом дослідження слугують інтернет-статті новинних порталів публіцистичного спрямування ABC 17 News, BBC News, CNN, KHN News, KSAT News, Mehr News Agency, Mint, The Conversation, The Dispatch CDE News, The Globe, The Guardian, The Independent, The Washington Post та US.News.

Теоритико-методологічним підґрунтям дослідження слугували базові положення когнітивної лінгвістики А. Барінової, С. Вілдака, А. Кацева, Е. Копніна, Л. Крисіна, Б. Ларіна, Т. Матвеевої, Е. Сенічкіна та інших мовознавців.

Зазначена мета та поставлені завдання зумовили використання загальнонаукових та лінгвістичних **методів дослідження:** зіставного, описового з його основними компонентами (спостереження, опис, узагальнення), теоретичного та емпіричного методів, а також методу контекстного порівняння та контекстуального аналізу.

Об'єктом дослідження є евфемістичні одиниці, вживані в

публіцистичних статтях політичної, економічної та соціальної сфер.

Предметом наукової роботи є функції евфемізмів в англійському публіцистичному дискурсі та особливості їх лінгвістичної репрезентації.

Наукова новизна полягає у встановленні особливостей евфемізмів та їх функціонування в сучасних публіцистичних текстах поряд з дослідженням специфіки прояву їх лінгвістичної сутності, тематики, сфер використання, типів мовних способів та засобів, за допомогою яких такі лексичні одиниці утворюються, а також у відмінності соціальних оцінок евфемістичних способів вираження.

Теоритична значущість полягає в поглибленні аналізу явища евфемії в англійському публіцистичному дискурсі.

Практична значущість праці полягає в можливості подальшого використання результатів роботи в лексикографії та при виконанні подальших споріднених лінгвістичних досліджень, зокрема у сфері теорії міжкультурної комунікації.

Випускну роботу обговорено на засіданні кафедри: Англійської філології та прикладної лінгвістики від... Положення та основні результати дослідження апробовано на науково-практичній конференції: «Актуальні проблеми перекладознавства та навчання перекладу» Харків 15-16 квітня 2021 року.

Структура роботи визначається метою і завданнями дослідження та складається зі вступу, двох розділів з висновками, основних висновків, списку використаних джерел з 75 позицій, в тому числі 24 позиції джерел англійською мовою. В якості емпіричного матеріалу використано тексти англійською, українською та російською мовами.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕВФЕМІЗМІВ

1.1 Напрями лінгвістичних досліджень феномену евфемії

Явище евфемії завжди вважалось багатограним та унікальним лінгвістичним феноменом, який безперервно розвивається та отримує широке використання в різних сферах мовної діяльності. На сьогоднішній день існує доволі велика кількість мовознавчих робіт стосовно евфемії, однак, незважаючи на це, в науковому середовищі й дотепер немає єдиного визначення цього явища. Причиною цього є багатоспектність терміна, розмаїття лексичних та граматичних форм, емоційного забарвлення, стилістичних особливостей, тощо. Така варіативність становить труднощі для науковців, адже призводить до різного тлумачення одного терміну. Відомо, що поняття евфемізму існувало ще в часи Аристотеля, Цицерона, Платона та інших видатних діячів античних часів та використовувалося у вигляді тропу для пом'якшення певних дефеніцій [2,10].

В Енциклопедії Сучасної України терміну надається таке визначення: евфемізм (від давньогрецької *eu* – «добре», *rhemi* – «говорю») — слово або словосполучення, основною функцією яких є помякшення невідповідних стильову забарвленню мови грубих, непристойних, образливих слів. Наприклад, евфемізмом до слова «*dead*» в англійській мові є «*passed away*», «*departed*», «*eternal rest*», «*put to sleep*». Згідно визначенню О. Ахманової евфемізм «...це слово або вираз, сенс якого полягає у непрямому, скритому, ввічливому позначенні будь-якого явища або предмета». А. Кацев дає таке визначення цього поняття: «Евфемізмами є слова, що сприяють ефекту пом'якшення, є непрямими заміниками найменувань страшного, ганебного або одіозного, зумовлені моральними або релігійними мотивами» [46, 201].

Згідно з Великим Енциклопедичним словником, «евфемізми — емоційно нейтральні слова або вирази, що вживаються замість синонімічних їм слів чи висловів, що представляються непристойними, грубими чи нетактовними. Ними замінюються також табуйовані назви, архаїчні. Під евфемізмами розуміються й окказіональні індивідуально-контекстні заміни одних слів іншими з метою спотворення чи маскуванню справжньої сутності". Д. Кіз зазначає, що «сама смерть, інвалідність і дискримінація є фундаментом для евфемізмів і суспільство шукає терміни для позначення померлих близьких, людей з фізичними або інтелектуальними обмеженнями і представників меншин» [14, 1140].

Феномен евфемії розглядається в соціолінгвістичному, функційному, граматичному та семантичному аспектах, що вимагають вивчення табу, сфер застосування таких лексичних одиниць, мотиви синонімізації та заміни, а також структуру та способи утвоєння евфемістично забаврлених слів та виразів. Слід підкреслити, що в процесі визначення терміну з'являються розбіжності стосовно стильової належності евфемізму. Лінгвісти Л. Крисін та Е. Сенічкін є прихильниками широкого підходу, та дотримуються думки, що сфера вживання евфемізмів не є нейтральною і властива й іншим стилям мови. Г. Копніна вважає, що евфемізми належать до тропів, тобто до стилістичних прийомів та визначаються як «різновид стилістичних прийомів або риторичних прийомів, заснованих на відхиленні від мовної норми та його стилістично нейтрального варіанту з метою певного впливу на адресата» [29,28].

Як стверджують В. Карасик, А. Кацев та Н. Бердова, евфемія є складовою мовної поведінки, етичних норм та оцінки, що, в свою чергу, визначає соціальний напрямок евфемізмів та їх вплив на комунікаційну

поведінку. В процесі вивчення лінгвістичних особливостей явища евфемії ставиться питання визначення аспектів мовної та художньої номінації евфемізмів та їх трактування як тропів для непрямого позначення явища чи предмета. Ще з часів перших досліджень мовних табу вчені вважали вивчення словесних заборон важливою складовою дослідження евфемії. Евфемістичні лексичні одиниці впродовж багатьох років мають можливість залишатися і функціонувати в мові завдяки своїм пом'якшеним синонімічним формам. Словам-табу властиве емоційне забарвлення, яке сприяє його запам'ятання і більш частішому використанню в процесі мовлення, окрім ситуацій, що потребують формального виду спілкування [22, 10; 29, 5].

Основою для подальших досліджень проблематики евфемізмів є роботи Б. Ларіна, де на англо-, німецько-, та російськомовних матеріалах були розглянуте явище табу, сфери його використання та засоби утворення. Про утворення евфемізмів вчений писав так: «...для заміщення заборонених слів створюються нові назви, аби не розгнівати богів, обманути нечисту силу, страшного звіра або задобрити їх». Б. Ларін також звертав увагу на розрізнення «нових» та «старих» евфемізмів та запропонував для древніх «підставних» значень використовувати термін «перейменування за заборонаю» замість незрозумілих, на його думку, «мовних табу» або «слів-табу» [32, 101].

Лінгвістичні дослідження явища табу ґрунтуються на наукових надбаннях Д. Фрезера, В. Вундта, У. Ройтнер, Х. Вебстера. Відомо, що вчені Д. Зеленін та М. Маковський здійснювали аналіз мовного табу в східно- та індоєвропейських культурах з точки зору культурології, психології, міфології, філософії. Згідно з М. Маковським, табу – «зв'язки слів, що мають власну символіку, семантику та визначаються як набір архетипів в рамках багатоманітних культур». Наразі вчені неоднозначно

ставляться до визначення поняття архетипу, оскільки воно трактується різними дослідниками по різному: як явище колективне підсвідоме (психолігічний архетип), як базовий культурний елемент (культурний архетип) та як архетипний образ, що поєднує універсальні для суспільств символи, теми, мотиви [35,152; 7,6].

Табу і евфемізми – два тісно пов'язаних мовних та культурних явища. Табу – (від полінез. *tapu* – особливо виділений) – заборона на певні дії або слова та вирази (часто власні назви) через релігійні міркування з метою накласти цензуру на вразливі для людей явища. Століття назад поява табу пояснювалась здебільшого релігійними віруваннями, почуттям страху і відрази, а пізніше й всіма забороненими речами. Таким чином, табу загалом включає два аспекти: перший – це повага до слів, що позначають сакральні речі, другий – заборона або заміна таких слів. З розвитком суспільства термін табу поступово увійшов в область антропології, етнології і соціології і набув широкого поширення. В результаті, табу пов'язано з повсякденним життям людей і зустрічається в усіх аспектах соціального життя, так наприклад, існують табу на імена богів і святих, вік, хвороби, смерть.

Табу і евфемізм як два особливих мовних явища широко поширені в мовах країн всього світу та є взаємозалежними, тож якщо немає табу, немає й евфемізму. Через зміни, що зазнає суспільство і різний розвитку мови крізь час існують різні табуйовані слова, існування яких стимулює появу евфемізмів. Слід відзначити, що табу мають яскраво виражений національний характер, а отже неможливо гарантувати, що люди з різних культур матимуть однакове розуміння одного і того ж табуйованого поняття. Таким чином, для певних табуйованих виразів між різними етнічними групами будуть використовуватися різні евфемізми, відповідні їм [1,25].

Табу та евфемізми розрізняються за змістом і характером, соціальним функціям і цілям. Різниця в даних поняттях полягає в «використанні заміненних недозволених слів (табу) у примітивних групах людей як спосіб захисту від надприродних сил та використанні слів-замін у сучасному соціумі, надиктованих цим самим соціумом, етичними нормами, тактовністю, тощо». Зрозуміло, що табуйовані слова насправді мають відповідні прості слова, що вказують на їх значення, однак через відмінності в концепціях соціального життя завжди існуватимуть табу на ті чи інші явища. Таким чином, концепція табу народжується в суспільному житті і має соціальну спрямованість [5,136].

Протилежними властивостями, на відміну від евфемії, володіє явище дисфемії. Великий Словник термінів дає таке визначення дисфемізму — «грубе або непристойне позначення нейтрального поняття з метою надання йому негативної смислового навантаження або для посилення експресивності мови». А. Барінова вважає, що дисфемізм це «словесний вираз, протилежний евфемізму, що характеризується вульгарним та грубим стилістичним забарвленням; використовується з метою підкреслення негативної оцінки стосовно чогось та експресивності виразу». Згідно «Словника лінгвістичних термінів» поняття дисфемії трактується як «троп, що виконує функцію заміни визначення будь-якого предмета на некультурне, фамільярне». Прикладами дисфемізму англійського слова «*to die*» є «*six feet under*», «*croaked*», «*bit the dust*» [8, 230].

Хоча дисфемізми мають спільні ознаки з тропами, це різні поняття, оскільки дисфемізму властива виразність та ненавмисне використання іншої, більш вульгарної лексичної одиниці з метою демонстрування негативного ставлення. Прагматична складова дисфемії зрозуміла, оскільки це явище здібне впливати на сприймання інформації та формування подальшого ставлення реципієнта до неї. Отже, дисфемізми та евфемізми —

це різні, складні та багатопланові мовні явища, що позначають кореляційні поняття, об'єднані спільними ознаками та зв'язком з табу [24, 66].

Безліч особливостей евфемії вважаються дискусійними, наприклад, різні класифікації причин чому відбувається евфемізація, способів утворення таких слів та їх роль у мовній картини світу. Одним з актуальних питань сучасного мовознавства є й роль евфемії у публіцистичному дискусі, і в політичному як його різновиду, якому притаманне використання понять орієнтовних на вплив, маніпулювання, пропагування тієї чи іншої думки і, як наслідок, спонукання до певних дій [4, 20].

Те, яким чином автори публіцистичних статей торкаються делікатних або неприємних тем, має величезне значення. Головним чином потрібно здаватися ввічливим і чуйним до проблем людей і в той же час намагатися завоювати їхню прихильність. Наприклад, політичні діячі намагаються уникати слів і виразів, які можуть викликати неприємні асоціації, щоб не справити негативне враження на аудиторію. Для цього вони вдаються до евфемізмів, повзбавляючись недоречного або образливого підтексту, забезпечуючи "безпечний" підхід до деяких незручних тем, залишаючись політично коректним та непорушуючи соціальні норми [38, 300].

Політична мова, використовувана із соціальною метою, є живильним середовищем для евфемізму, що зумовлює його виділення як консубстанціонального елементу політичного дискурсу. Саме завдяки політичній комунікації набули поширення та утворились нові евфемістичні одиниці стосовно расової приналежності, гендеру, сексуальної орієнтації, соціального та соціоекономічного статусу, ментального та фізичного розвитку, тощо [30,114].

Евфемізми, політкоректність та двоякість — тісно пов'язані між собою поняття. Під двоякістю висловлень розуміють певний тип

евфемізмів, що відомі як оманливі евфемізми, тобто це виризи, здатні змінити негативне забарвлення на позитивне, погані новини перетворити в хороші, зробити неприємні факти привабливими та приховати справжній сенс. Хоча мова є потужним інструментом побудови цивілізації і створення суспільства, вона в той же час є засобом маніпулювання та введення в оману. За допомогою мови ми пізнаємо навколишній світ, і тому правильний вибір слів — це засіб формування нашого сприйняття, думок і реакцій. Озираючись на історію, маніпулятори і диктатори чудово використовували такі прийоми у своїх промовах, що давало їм можливість контролювати мову, а отже й контролювати суспільство, оскільки «...використовування слів-замінників з метою запобігання образ є евфемією, однак, приховування деяких фактів або введення в оману за допомогою евфемістично синонімів це, скоріше, двозначність, заснована на невідповідності між тим, що виражається, і тим, що є насправді» [27,29].

Американський лінгвіст В. Лутц ділить двоякість висловлювань на два типи: у першому випадку відбувається використання евфемізмів як пом'якшувальна або оманлива альтернатива, другий тип — це мова професійного спілкування, що дозволяє членам певної професійної групи ефективно і ясно спілкуватися. Треба зауважити, що двоякість висловлювань — це ретельно сконструйована і розроблена мова, яку може бути важко ідентифікувати і проаналізувати, оскільки вона вважається частиною повсякденного дискурсу [25,170].

Деякі вчені вважають, що «це явище можна розглядати як інфекцію, що надзвичайно швидко поширюється і має фатальні наслідки з точки зору функції мови». Причиною створення двояких слів та виразів є не тільки перейменування вже існуючих (наприклад, кислотних дощів, які раніше називали «погано буферизованими опадами», а сьогодні «мокрим

осадженням»)), а розвиток нових неприємних явищ у нашому суспільстві, що призводить до активного використання прийому двоякості у різних дискурсах. Двоякість висловлювань притаманна багатьом мовам, наприклад, в Японії «волосяний недолік» означає облісіння, а у Північній Америці кошики для паперів називаються «сортувальними відділеннями» [36, 148].

Відтак, евфемізми стали невід'ємною частиною словникового запасу мови. Незважаючи на те, що вони є відносно стабільними елементами, евфемізми піддаються змінам, входу і виходу із словообігу. Більш того, деякі замінені синоніми використовувалися настільки часто, що пройшли процес лексикалізації та не мають очевидного евфемістично походження як у випадку з двоякістю висловлювань — певною формою евфемізації із конкретною метою ввести в оману, невірно тлумачити, приховати неприємні факти. Хоча зазвичай евфемізми використовуються з соціальних причин, політкоректність стала радше політичним жестом та ефективною риторичною стратегією, де провокативні поняття створюють мовчазну цензуру. Цьому питанню приділено багато уваги в соціолінгвістичних роботах щодо евфемістичного забарвлення засобів мовлення у сфері засобів масової інформації та політики.

1.2 Структурні та семантичні різновиди евфемізмів

В процесі дослідження семантики вивчається питання про розмежування тематичних груп і так званих лексико-семантичних груп. При семантико-тематичному аналізі одиниць евфемізмів спостерігається, що евфемістичний лексикон відображає перш за все світ людини — матеріальний і духовний: сприйняття оточуючого світу, фізіологію і

здоров'я, забобони, сфери побуту, стосунки з людьми у суспільстві, владу і народ [34,120].

На думку польського мовознавця С. Відлака, тематичні групи евфемізмів можуть бути такі: фізіологія людини, статеве життя, частини тіла, хвороби, надприродні явища, зовнішність, а також рослини і тварини. Однак, на думку лінгвіста, крім життєвого досвіду індивідуума, принципове значення має і «історичний або життєвий досвід» соціуму [15, 395].

Більшість науковців схиляються до думки, що класифікація евфемізмів має здійснюватися відповідно до їх функцій, того чи змінюють вони точну назву та негативний підтекст, яким чином здійснюється заміна поняття, що вважається відштовхуючим та неприємним, або поняття, що навпаки підвищує статус непрестижних явищ. У зв'язку з цим існує декілька поглядів стосовно класифікації евфемізмів.

На думку Л. Крисіна евфемізми слід поділяти за цільовим призначенням:

- евфемізми, що виникли для уникнення конфліктних, дискомфортних та незручних ситуацій;
- евфемізми, створені для уникнення вживання прямих понять, що потребують вуалювання ;
- евфемізми, що використовуються для замовчування та скриття понять зрозумілих лише окремому соціальному прошарку [29,30].

Б. Ларін поділяє евфемізми на три типи:

- загальноуживані;
- професіональні;
- сімейно-побутові [32,101].

Згідно Т. Бушуєвої існує два типи евфемістичних одиниць:

- евфемізми, що містять культурно-історичні табу;
- евфемізми, поява яких зумовлена сучасними нормами соціуму [13,179].

До першого типу відносяться поняття стосовно ментального та емоційного стану, до другого – евфемізми, утворені для заміни забороненої лексики, дискримінаційні, сексистські, расистські вирази.

Радянський вчений В. Москвін у своїй роботі про системні особливості та функціональні особливості евфемізмів виділяє шість типів евфемізмів на основі сфер їх використання:

- заміна понять, що викликають страх;
- заміна понять, що викликають емоційне невдоволення, дискомфорт;
- заміна виразів, що вважаються вульгарними та непристойними;
- заміна прямих дефініцій;
- заміна з метою скрити справжнє значення;
- заміна з метою уникнення використання назв професійної діяльності, що вважається нешанованою [39,500].

Як вже зазначалось, характеристика прототипу евфемізму полягає власне в явищі чи предметі, що він позначає, а отже, табу є головним джерелом евфемізму. Таким чином, евфемізм, який замінює табу, є прототипом. На відміну від методів формування, семантичні методи формування евфемізму є типовими і слова-замінники утворені таким чином посідають значне місце в слововжитку, в той час як кількість евфемізмів, утворених за допомогою фонетичних та граматичних методів, порівняно невелика і такого роду слова займають другорядне місце. Слід зазначити, що ступінь умовності евфемізму відноситься до ступеня прийняття

евфемізму членами мовного співтовариства. Коли ступінь прийнятності евфемізму середня, іншими словами, не така висока і не така низька, прототипність таких евфемізмів найбільш очевидна [41,197].

На думку Д. Німан та Д. Джемента, як і в більшості мов, методи утворення евфемізмів включають класичні і специфічні способи та зазначають, що така класифікація умовна, оскільки кожна окрема евфемістична одиниця може бути утворена декількома способами:

1. Спосіб скорочення:

- створення абрєвітаури, акроніму (наприклад, *WC (water closet/toilet), TBS (tuberculosis), SOB (son of a bitch), STHU (shut the fuck up), BS (bullshit)*);
- видалення певних літер із табуйованого слова (наприклад, *s**** замість *shit*, *a*** замість *ass*)

2. Спосіб перефразу, наприклад, *between jobs* замість *unemployed*, *wealthy* замість *rich*, *developing country* замість *a third-world country*

3. Семантична заміна:

- заміна тубуйованого поняття загальним, наприклад, *to go to the bathroom* замість *to pee*
- утворення метафоричного евфемізму, наприклад, *to kick the bucket*, *to sleep with the fishes* – *to die*
- генералізація зі збереженням смислової складової без прямого вказування на оригінальне поняття, наприклад, *relationship* замість *romance*
- антонімія значень, наприклад, *unwise* замість *dumb*, *nonwealthy* замість *poor*

- використання відповідника зі зменшеною негативною конотацією, наприклад, *to stop working* замість *to be fired*

4. Запозичення:

- запозичення слів-замінників з інших мов, наприклад, *porter* замість *clerk*, *senior* замість *elderly*, *lingerie* замість *underwear*
- запозичення з інших професійних мовних кіл термінів, дефініцій, жаргонізмів, тощо [51,13].

Згідно проаналізованої інформації, серед способів утворення евфемістичних одиниць переважають семантично-лексичні засоби творення, проте, оскільки евфемізми не є сталими одиницями та постійно зазнають змін, точно зазначити чи є постійною така тенденція виникнення нових слів неможливо.

Одним з актуальних питань мовознавства у 21 ст. є трактування мовної та позамовної інформації, що включає лексичну та семантичну складову. В основу евфемізму закладена надмірна позитивна конотація, що створює невідповідність між даною дефініцією та справжнім поняттям, яке вона позначає. Така двовплановість евфемізму пов'язана з утворенням асоціативності між табуйованим поняттям та словом-заміною, що є невід'ємною частиною явища евфемії [50, 280].

З цього видно, що прагматичний ефект такої одиниці досягається завдяки семантичній складовій та багатосферності вислову, в якому присутній евфемізм. Ця різноплановість перекриває негативну сутність поняття для реципієнта, тим самим виконуючи свою прагматичну роль. Цікавою особливістю є здатність до пейорації та зміни стилістичного забарвлення, що є можливою за допомогою зміни структури значення одиниці. Семантика та функціонування абстрактних денотатів створює нечітке або нейтральне враження об'єктів дійсності. Тим не менш,

використання подібних одиниць не применшує використання табуйованих виразів, які й надалі залишаються залученими до мовних функцій [50,281].

Явище номінації та евфемізації тісно пов'язані, оскільки є головними процесами, що беруть участь у формуванні мовної діяльності людини. Важливе функціональне призначення номінативних процесів вимагає постійного оновлення евфемістичних позначень як неологічних так і архаїчних одиниць з культурних, соціальних та політичних причин.

Розглядаючи евфемізми в межах когнітивної семантики, слід зазначити, що під когнітивним рівнем мається на увазі комбінованість когнітивних структур. Типи об'єднання різних евфемістично моделей в одну групу можна пояснити за допомогою когнітивних і семантичних принципів. Відповідні статистичні дані та висновки були зроблені А. Кацевим і В. Заботкіной в 1982 р. У ході дослідження було проаналізовано обсяг даних більше ніж в 900 контекстах з різними типами евфемістичних одиниць, проте на початку 1990-х років вченими став використовуватися вже новий теоретичний підхід до опису типів сполучуваності евфемістичних моделей, так звана когнітивна модель евфемістичного поділу одиниць [19,126].

Дослідження семантичних особливостей евфемістичних одиниць передбачає розгляд структури значення евфемізму та компонентів його значення, а саме: конотативного, денотативного, сигнікативного. Як відомо, евфемізми характеризуються семантичною невизначеністю, зміною складу диференційних сем відносно мовця та можливістю декодування. Під впливом прагматичних факторів адресат переносить семантику однієї одиниці на іншу, а адресант декодує ці дві дефініції, таким чином визначаючи реферативне значення оригінального поняття. Специфіка семантики евфемістичних одиниць полягає в заміні новою одиницею поняття і опосередковано вказує на позначуване явище [22,80].

Семантика евфемізмів відрізняється й тим, що пошук нової форми денотата здійснюється з метою впорядкування значення, для чого потрібні особливі випадки розширення або звуження (усування або додавання додаткової семи). Евфемізми, як особлива лексична система, найчастіше виражаються непрямими найменуваннями, тобто не завжди виявляються ідентичними, оскільки для розкриття значення евфемізму іноді потрібно виходити за рамки розгляду семантики окремих слів та співвідносити евфемізм зі словом, яке він замінює [22, 84].

Залежно від ступеня узагальненості в будь-якій мовній одиниці виділяється два типи значення — віртуальне і актуальне. Віртуальним є абстрактне значення, що збігається зі значенням слова в системі мови і розуміється реципієнтом без будь-якого контексту. Актуальним є конкретне значення слова, яке вживається в певному мовному контексті, воно пов'язане з мінімальним ступенем узагальненості він повідомляє інформації [20, 372].

Як віртуальне, так і актуальне значення мають компонентну структуру, в якій виділяються такі пласти значення: денотативний, сигніфікативний і конотативний. Денотативний компонент значення або денотат конкретизується у Т. Матвєєвої як «предметна віднесеність лексичного значення слова в системі мови». Сигніфікативний компонент значення або сигніфікат визначається вченими як «понятійний зміст мовного знака; позначення», тобто сукупність властивостей денотата. На відміну від денотата (клас об'єктів позамовної дійсності) сигніфікат є відображенням об'єкта в свідомості суб'єкта мовлення. Слово може мати один денотат, але може мати різний сигніфікат, різні смислові змісту [37,432].

Конотативний компонент разом з денотативним та сигніфікативним складають значення слова. Конотація — це «додатковий» зміст значення,

«семантичні та стилістичні відтінки», навантажені на основне значення. Експресивний зміст значення виражає емоції мовця, його ставлення до адресата мовлення, до ситуації або до явища, віддзеркалюючи ставлення в слові, а також надає висловам «урочистості, фамільярності, грайливості, невимушеності». Конотацією володіють не всі лексичні одиниці, а тільки стилістично забарвлені слова, наприклад, нейтральні слова і їх емоційно-експресивні синонімічні ряди. У складі значення нейтральних слів виділяються тільки денотат і сигніфікат, а в одиницях з емоційно-забарвленим змістом значення виражається оцінка мовцем об'єкта мови. Слід зазначити, що у ролі евфемізму можуть виступати слова тільки з позитивним оцінним компонентом значення [21,243].

У випадку евфемізації лексична одиниця містить інформацію про суб'єктивне відношення мовця до адресата та описуване явище, що свідчить про прагнення говорити не провокувати збентеження або комунікативний дискомфорт у реципієнта. Прикладом може бути ситуація, коли лікар, у разі виявлення тяжкого захворювання, намагається підібрати слова з позитивною конотацією або невизначеною семантикою: Наш тест показав, що «у вас позитивна реакція на Covid-19» замість «ви заражені Covid-19» або «вам необхідне хірургічне втручання» замість «вам необхідна операція» [44,3].

Іноді навіть експресивний компонент дозволяє говорити прагматично та мати вплив на адресата, його рішення або думки, наприклад, евфемізми з експресивною часткою значення «дружня допомога», «миротворча операція» змушують реципієнта по-іншому ставитися до факту початку воєнних дій, а евфемізми на кшталт «впорядкування цін», «лібералізація цін», «оптимізація цін» вказують на зміну цін, а не на підвищення. Таким чином, денотативне значення слова-евфемізму може бути невизначеним, розмитим, інакше така одиниця не буде виконувати функцію евфемізації —

пом'якшити грубе і облагороджувати непристойне. Сигніфікат, як семантичне ядро значення, сприяє систематизації лексики — на основі тієї чи іншої ознаки значення еквівалентні один одному одиниці можуть увійти в групи і класи слів, тобто семантичні поля [49,395].

Конотативні шари значення допомагають мовцю в певних ситуаціях, що потребують пом'якшення, накладати на слово позитивні емоції, які забезпечують сприятливу атмосферу комунікації або допомагають тому, хто говорить маніпулювати свідомістю і, отже, рішенням адресата. Відомо, що у психіці людини слова виступають в асоціативні зв'язки, на основі яких встановлюються різного роду семантичне поле і семантичні групи. У семантичній структурі розкриваються зв'язки між мовними явищами і позамовною дійсністю, виявляються особливості мовної свідомості, його національні риси [44,346].

Так, при систематизації слів в сукупності евфемізми об'єднуються в різні тематичні групи на основі «семантичної спільності». Найчастіше визначається загальне значення тієї чи іншої групи близьких слів — «значення більш високого рівня». Навколо «слова-домінанта» розташовуються деякі групи слів, організовуючи синонімічні ряди. Наприклад, слово з узагальненим значенням фізіології може об'єднувати сукупність слів, що входять в тематичні підгрупи [45, 3].

Часто встановити чіткі і ясно помітні межі між сферами вживання евфемізмів не вдається. У деяких випадках один і той же евфемізм може співвідноситися до двох або декількох семантичних груп. Наприклад, евфемізм «знешкодити» в значенні вбити може стосуватися кількох тематичних полів (діяльності розвідки, смерті, війни, злочинності). Евфемізми слід також відносити до так званих «динамічних структур» позначень, тобто до пласту лексики, що постійно змінюється під впливом різних зовнішніх і внутрішніх факторів [45,8].

Цілком доречним при цьому розрізняти дві семантики слова — системну та ситуативну. У системному відношенні слово дається поза ситуацією, що обмежує можливості його вживання, тобто його семантичний потенціал і системне значення. Однак в ситуативному стані одиниця іноді додає семантичні відтінки і стає менш точною у вживанні слова в залежності від ситуації спілкування [10, 22].

Отже, питання дослідження семантичних та структурних особливостей передбачає аналіз компонентів значення та структурного складу евфемізму. Згідно з цим, існує денотативна, сигніфікативна та конотативна складові значення такої лексичної одиниці. Прагматичний ефект досягається завдяки семантичній складовій та багат шарності вислову, в якому присутній евфемізм. Незважаючи на достатню кількість класифікацій евфемізмів згідно сфер їх вживання, неможливо встановити їх чіткий розподіл згідно цього параметра.

1.3. Функціональні особливості евфемізмів

В публіцистичних матеріалах переважно зустрічаються евфемізми, що характерні насамперед функцією вуалювання, маніпулювання, акцентування, самозахисту та дискредитації. Прагматичне значення евфемізмів формується за рахунок синтагматичних зв'язків в складових одиницях та за рахунок нейтралізації або актуалізації однієї з диференціальних або потенційних сем вихідної одиниці, що послужила основою для вторинної номінації. Евфемізми та дисфемізми, маючи ряд загальних властивостей, утворюють однотипні системні відносини в мові, та в той же час мають відмінності, зумовлені протиставленням їх сигніфікативного і прагматичного значень при частому збігу

денотативного значення [16,59].

У сучасному мовознавстві прагмалінгвістика має досить широке значення. До прагматики звертаються у випадку, якщо необхідно зрозуміти не тільки що говорить адресант, а й навіщо, з якою метою він це говорить, а також яких результатів хоче досягти. Виникає поняття комунікативної інтенції, тобто задуму, який лежить в основі комунікативного наміру. Адресант навмисно використовує максимально точно відображають його інтенцію мовні засоби, намагаючись уникнути суперечливості. Ці засоби можуть бути як явними, експліцитними, так і прихованими — імпліцитними. Володіючи комунікативної компетенції, адресат без зусиль може правильно інтерпретувати висловлювання, навіть якщо інтенція виражена імпліцитно [33,18].

Реалізація прагматичного потенціалу евфемістичних одиниць залежить від поєднання внутрішніх, тобто семантико-структурних і зовнішніх, екстралінгвістичних факторів. Слід зазначити, що в багатьох випадках відбувається нейтралізація їх семантико-прагматичної складової. Прагматичний потенціал дисфемізмів також реалізується в залежності від виду мовного акту. В умовах негативізації мовного акту може відбуватися прагматична інверсія дисфемізмів, тобто з вульгарної лексичної одиниці він перетворюється в засіб інтимізації спілкування [31,30].

Дослідження явища евфемії дають підстави стверджувати, що евфемізми та дисфемізми не піддаються чіткому розподілу на таксономічні класи. Зокрема, існує перехідна зона, в якій відбувається нейтралізація прагматичної опозиції «евфемізм – дисфемізм». Це характерно для денотатів амбівалентної оцінки, представлених такими лексико-семантичними рядами як смерть, алкогольне або наркотичне сп'яніння, афекти, розумові вади, соціальні пороки, а також сакральними поняттями [18,264].

У лексичних одиниць перехідної зони простежується зв'язок з субстратним табу на порушення тілесних кордонів, а також дії і стани, пов'язані з ослабленням або втратою емоційно-вольового контролю. Знижені дескрипції, що належать цій зоні, можуть вважатися евфемізмами за фактом вуалювання референції, проте в силу свого пародійного характеру набувають вигляду дисфемізмів. [18,278].

У контексті евфемізми здатні брати на себе роль експлікаторів всіх потенційно закладених в ньому видів інформації (фактичної, імпресивної, естетичної, соціолектальної і т.д.). При цьому, як і в разі усного спілкування, в своєму вживанні вони виявляють залежність від таких компонентів прагматичної ситуації породження мовлення як фактори суб'єкта і адресата, сфера спілкування, канал і мета повідомлення [12,66].

В текстах масової комунікації вживання таких прагматично насичених одиниць як евфемізми визначається фактором адресата. З цієї точки зору, і ті, і інші здатні виконувати контактоставляючу і контактопідтримуючу функцію, імітуючи стиль спілкування, типовий для представників даної цільової групи або прийнятий в якості стандарту в даній комунікативній сфері. Одночасно, інтенсивне використання і пов'язане з ним коннотативне "стирання" евфемізмів призводить до того, що з часом багато з них втрачають характер зазначених текстових елементів [18, 356].

Вчені зазначають, що основною функцією евфемістичних одиниць в публіцистичному дискурсі є функція маніпулювання. Поняття "маніпуляція" розглядаються в цілому ряді робіт з психології, лінгвістики, соціології, політології, теорії масової комунікації і трактується, головним чином, як вид прихованого комунікативного впливу на реципієнта з метою змінити його наміри в потрібному для адресанта напрямку. При маніпулюванні засоби масової інформації часто експлуатують особливості

сприйняття, інтерпретації та запам'ятовування людиною інформації в цілому. Спираючись на роботи Р. Грачова, І. Мельник Ю. Пирогової, виділяються такі загальнокогнітивні особливості евфемізмів:

- 1) вибіркоче сприйняття інформації;
- 2) вибіркоче утримання інформації;
- 3) прагнення знизити когнітивний дисонанс, не помічати відомості, що суперечать очікуваним, бажання отримати підтвердження правильності вже прийнятого рішення або думки;
- 4) інтерпретаційний характер сприймання інформації;
- 5) краще запам'ятовування інформації при її багаторазовому повторі;
- 6) краще запам'ятовування інформації на початку та в кінці повідомлення;
- 7) більший інтерес до незвичайної інформації і краще її запам'ятовування;
- 8) зниження критичності по відношенню до повідомлення, яке з якихось причин подобається;
- 9) схильність розуміти повідомлення в більш вигідному для себе сенсі [40,66].

Відомо, що в публіцистичному дискурсі існують певні особливості, специфічні для ситуації масової комунікації:

- 1) схильність до пасивного сприйняття інформації реципієнтом;
- 2) переважно емоційне, а не раціональне сприйняття повідомлення;
- 3) багатоканальне сприйняття інформації при більшій довірі її візуальному носію;
- 4) обробка повідомлення переважно з використанням стереотипних уявлень про світ [40,74].

Як вже зазначалося, евфемізми і дисфемізми виконують меліоративну функцію, тобто функцію, що спрямована на позитивну характеристику будь-якого об'єкта в широкому сенсі (функції самозахисту, вуалювання, акцентування) та пейоративну, спрямовану на негативну характеристику будь-якого об'єкта (функції дискредитації і акцентування). Функція вуалювання, являє собою навмисну неясність подачі фактів, приховування інформації з метою створення неправильного уявлення про певні події, факти і реалізується прийомами нейтралізації і маскуванню [26,121].

Дискредитація є підривом довіри до кого- або чого-небудь, применшення авторитету, значення кого- або чого-небудь. Ця функція реалізується через прийоми глузування, нанесення образи, звинувачення, тобто за допомогою словесного вираження негативної оцінки. При цьому однією з комунікативних завдань, крім інформування про негативну оцінку, є негативний вплив на почуття адресата. Як відзначають лінгвісти Р. Грачов та І. Мельник, висміювання можуть піддаватися як конкретні особи, так і погляди, ідеї, програми, організації та їх діяльність, різні об'єднання людей, причому вибір об'єкта осміяного здійснюється в залежності від цілей і конкретної інформаційно-комунікативної ситуації. Дана тактика реалізується за допомогою використання як дисфемістичних, так і евфемістично забарвлених одиниць іронічного характеру [16,62].

Функція самозахисту має ті ж цілі і ту ж спрямованість, що і функція вуалювання, проте має вплив на зміну сприймання дійсності з метою самовиправдання або вуалювання фактів, які можуть зашкодити репутації або дискредитувати суб'єкт самозахисту. Тому ця функція реалізується через ті ж прийоми, що і функція вуалювання, а саме — через прийоми маскуванню і нейтралізації. [26,127].

Функція акцентування передбачає акцентування лише позитивних чи

негативних складових певного поняття. Одностороння подача інформації, фактів має викликати схвальну чи навпаки негативну реакцію реципієнта. Наприклад, як у випадку коли метою маніпулятора є дискредитація конкурента, акцент робиться на негативних моментах, при цьому обходяться увагою позитивні сторони. Якщо ж метою є створення позитивного іміджу, то, навпаки, увагу залучається до позитивних моментів і відволікається від негативних [26, 128].

Ще однією з основних функцій евфемізмів у публіцистичних текстах є комунікативна, а отже інформаційна складова одиниць залишається на другому плані. Когнітивний, афективний та конотативний рівні складають основу коунікативно-прагматичного впливу на реципієнта. Згідно мовознавиці Ю. Пирогової «...відбувається вплив на свідомість шляхом вибудовування раціональної аргументації або вплив на свідомість або підсвідомість через емоційну сферу за допомогою вербальних або невербальних засобів» [40,74].

Вживання евфемізмів та дисфемізмів дає можливість вуалювати або надавати подвійного сенсу словам, змінюючи уявлення про реальне значення, закладене в понятті. Оскільки, по-перше, мова є системою соціально-значимих знаків, то «лексеми та правила їх вживання — це об'єктивна реальність, на яку не впливає індивід», а по-друге, «мова постає я використання соціальних знаків в акті комунікації, і в цьому розумінні залежить від індивіда». В такому випадку соціальну значимість набуває не сама мова, а факт вибору з наявних мовних знаків [38,301].

Такі функції є основною складовою комунікативно-прагматичного значення евфемістичних одиниць, оскільки їх вживання пов'язано не тільки з накопиченням інформації, що суттєво впливає на зміст лексичних одиниць мови, а й індивідуальним вживанням таких слів з різним змістом. Така різниця у змісті номінативних одиниць має вплив на значення мовних

одиниць в цілому. Б. Плотніков вважає, що «зміст, який вкладає в слово кожен конкретний носій мови, відноситься до прагматичного значення, отже, в мовній практиці ми маємо справу тільки з прагматичним значенням» [26, 129].

Зазначимо, що вчені виділяють загальну та індивідуальну частини прагматичного значення. Перша частина прагматичного значення евфемістичної одиниці виводиться з кореляції певної такої одиниці та її денотативного аспекту, друга частина — з сигніфікативного. Загальна частина прагматичного значення евфемізму вводить значення в зміст одиниці, а індивідуальна — індивідуальну складову в план змісту. Слід зазначити, що в індивідуальній частині існує дві сторони — понятійна, що несе значення реалії та емоційна, що передає емотивний стан мовця [26,130].

Отже, функціональні особливості евфемізмів визначають здатність таких одиниць виконувати маніпулювання думкою реципієнтів інформації, вуалювання (приховування дійсності, непривабливих фактів), дискредитації (викриття, висміювання і звинувачення), самозахисту (самовиправдання, вуалювання реальних фактів), акцентування (концентрування уваги на одному і обхід увагою іншого). Окрім комунікативної, дані функції є основою формування прагматичного значення евфемізмів і дисфемізмів, оскільки вживання одиниць мови пов'язано не тільки з накопиченням знань, що робить істотний вплив на план змісту мовних одиниць, але і з індивідуальним використанням таких одиниць, при цьому в одні і ті ж слова і словосполучення часто вкладається неоднаковий зміст. Така відмінність в плані змісту номінативних одиниць мови в індивідуальному вживанні відбивається на значенні мовних одиниць в цілому.

РОЗДІЛ 2. АСПЕКТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЕВФЕМІСТИЧНИХ ОДИНИЦЬ

2.1. Роль евфемізмів у сучасній мовленнєвій практиці публіцистичного спрямування

Відомо, що публіцистика має можливість впливати на громадську думку в політичних та інших «справах». Хоча майже всі різновиди преси (короткі новини, оголошення та реклама, заголовки і афіші) стилістично нейтральні, публіцистичний стиль має свої лексичні особливості, спрямовані на уникнення неоднозначності і нерозуміння. На ситуацію в сучасному світі сильно впливає внутрішня і зовнішня політична діяльність, яка, в свою чергу, багато в чому залежить від мовних актів і комунікації — мова використовується політиками для інформування, керівництва та контролю, що робить вивчення політичного дискурсу як і раніше актуальним [47,188].

Публіцистичні статті часто несуть в собі суб'єктивну інтерпретацію фактів, а їх автори прагнуть максимально вплинути на реципієнта, що передбачає значну свободу у виборі засобів вираження, зокрема, евфемізмів, які сприяють досягненню необхідного ефекту. Так, найчастіше евфемізми можуть висловлювати непрямую оцінку автора. Н. Прядільнікова вважає, що «у цьому сенсі евфемізацію газетно-публіцистичної мови слід розглядати як засіб певного впливу на адресата (як правило, в рамках різних мовних стратегій) з метою вплинути на прийняття адресатом такого рішення, яке необхідно відправнику повідомлення» [42, 13].

Як вже згадувалось в першій частині нашої роботи, здатність евфемізмів впливати на прийняття рішень демонструє їх маніпулятивну функцію. Крім того, слова-замінники допомагають здійснювати безпосередній вплив на читача та беруть участь у формуванні мовного

вигляду періодичного видання: завдяки евфемізмам дотримуються принципи мовної толерантності, що виражаються у виборі політкоректних слів і виразів. Для усвідомлення присутності функції маніпулювання в публіцистиці і дешифрування глибинних способів та прийомів її застосування потрібні певні когнітивні навички [48, 3].

До найпоширеніших способів маніпулювання можна віднести референціальне і аргументативне маніпулювання, перше пов'язано з перекручуванням способу денотата / референта в процесі позначення дійсності. Сюди відносяться фактологічне маніпулювання, яке має на увазі перекручування фактів, і фокусне маніпулювання (зрушення прагматичного фокусу). Саме до референціального маніпулювання відносять мані-пулювання за допомогою евфемії, яка в силу своєї лінгвокогнітивної природи може розфокусувати увагу реципієнта на одній характеристиці денотата і сфокусувати його на іншій [48,15].

Дослідниця Н. Прядільнікова також зауважує, що мас-медіа є творцями політкоректних слів-замін: «...саме впровадження в мову політкоректних найменувань можливо тільки завдяки діяльності засобів масової інформації, які є провідником активних мовних перетворень, закріплюючи в повсякденному мовній практиці нові варіанти слововживання» [42,14].

Безумовно, використання політкоректних виразів є проявом оцінювання, що формує думку щодо норм громадського взаємодії. Евфемізми, які замінюють прямі найменування зі сфери соціально-політичних і економічних відносин, мають приховані маніпулятивні можливості. Прямий коментар, експресивна оцінка події, думки можуть викликати негативну реакцію читачів. У зв'язку з тим, що засоби масової комунікації є одним з найважливіших суспільних інститутів, що надають вирішальний вплив на формування не тільки поглядів, уявлень суспільства,

а й норм поведінки його членів, втому числі і мовної поведінки, вживання евфемізмів впливає на мова аудиторії [17,15].

По-перше, евфемізація привчає використовувати політкоректні, толерантні слова і висловлювання. По-друге, евфемізми поповнюють ряди синонімії та, як показує практика, формує тенденцію до евфемізації мови у газетному дискурсі. Журналіст вдається до використання заміни в тому випадку, коли його ставлення до моральності, етики, моралі диктують необхідність заміщення однієї номінації інший. Таким чином, евфемізми є своєрідним індикатором рівня морального розвитку людини, що робить тему евфемізації актуальною і значущою [17, 22].

Помічено, що в соціальній сфері евфемістичні заміни зустрічаються вкрай рідко, що пов'язано з метою видання показати справжній стан справ в сфері суспільства. В гостросоціальних матеріалах використовуються слова з негативною конотацією, що підвищує градус повідомлення, згущує фарби і впливає на психіку людини, викликаючи бурхливі емоції. В діловому виданні евфемізми можна найчастіше зустріти в статтях політичного та економічного спрямування, а також у соціальній та пригодницькій сферах. Важливим моментом є той факт, що заміни не заважають об'єктивній подачі фактів, опису явищ, не спотворює реальність, оскільки основною функцією евфемізмів в даному випадку є нормуюча [11, 88].

Евфемізми пом'якшують явище, але не заважають читачам зрозуміти реальний стан справ, адже містять негативні семи. Для всіх типів видань притаманна здатність евфемізмів створювати іронічну інтонацію в оповіданні, що допомагає їм виконувати прагматичну функцію та водночас маскувати її прояв та знижувати градус напруженості в текстах на гострі теми. В ході дослідження було помічено, що багато слів-замінників економічної і політичної сфери — це наукові терміни або запозичення,

евфемістичний еквівалент якого вже є звичним для реципієнта, але не завжди до кінця зрозумілим [17, 34].

У зв'язку з тим, що подібні терміни часто вживаються, поступово вони втрачають свої функції, особливо це характерно для медичних термінів та назв хвороб. Пояснюється це тим, що маскуюча властивість евфемізмів ґрунтується на розриві між означуваним поняттям і тим як це поняття позначається [8, 230].

Відтак, немає сумнівів, що евфемізми є невід'ємною частиною сучасного публіцистичного дискурсу. Більш того, процеси інтеграції світової спільноти, відчуття єдиної світової політики, тісна інтеграція комунікантів на міжнародній арені призводять до інтернаціоналізації евфемізмів, з одного боку, і суттєвого їх "стирання", з іншого. Функціонування евфемізмів в публіцистичному дискурсі — наочна ілюстрація феномену мовного впливу на свідомість та сприйняття навколишнього світу.

2.2 Аналізування евфемізмів на прикладі англомовних новинних статей публіцистичної тематики

Оскільки евфемізми володіють достатнім прагматичним потенціалом та мають властивість впливати на реципієнта, аналізування евфемістичних одиниць з точки зору їх прагматики та визначення найбільш частотних функцій використання, на нашу думку, є найбільш доцільним на матеріалі публіцистичного спрямування. Одними з найпоширеніших евфемізмів в новинному публіцистичному дискурсі є слова-замінники, що позначають військові і політичні терміни, що скоріше відносяться до прийому двоякості. Як вже зазначалось в першому розділі нашої роботи, причиною

утворення таких евфемістичних альтернатив є намагання приховати факти та неприємну реальність [9, 21].

Функція таких евфемізмів полягає у нейтралізуванні прямих найменувань з політичних чи етичних причин та справити враження, що противник є провокатором конфлікту. У статтях The Washington Post, Mehr News Agency та BBC News знайдені такі приклади: «*They have melted back to their **insurgent** roots, seeding sleeper cells across the region...*», «*Saudi **aggressors** and their mercenaries have so far failed to make any progress...*», «*...tilting the balance against tribal **invaders** and leading to the partition of Kashmir along the line that more or less exists today*» [63; 65; 62].

В уривку статті «The Long-Reaching Human Toll of September 11» новинного журанлу US.News використовується пом'якшувальний евфемізм «*collateral damage*» (укр. колатеральні втрати або побічні збитки) для позначення великої кількості смертей під час теракту: «*Civilians could become **collateral damage** as local forces continue to fight, for example, and the U.S. could still inadvertently inflict casualties from the air*». Така евфемістична сполука слів виконує функцію маскуванню та перетворює погані новини на нейтральні, називаючи масове вбивство людей побічним ефектом [67].

В економічній сфері евфемізми є інструментом нівелювання фактів або надання їм позитивного смислового навантаження. Наведемо приклад з ABC 17 News та KSAT News та The Guardian: «*Francis will make his visit to the **impoverished** Roma community in Slovakia one of the highlights of his pilgrimage to “the heart of Europe”*», «*...roughly 80% of people who get arrested are **indigent**, meaning eight out of ten people get a court-appointed attorney*», «*The government must prioritise health funding for the most **deprived** regions in the aftermath of the coronavirus crisis...*» [69; 59; 68].

В даних контекстах словозаміни «*impoverished*» (укр. зібіднілі), «*indigent*» (укр. малозабезпечені) та «*deprived regions*» (укр.

неблагополучні регіони) вживаються для уникнення прямого вказування соціального та соціоекономічного статусу людей з метою пом'якшити сприймання інформації та не акцентувати проблеми, пов'язані з економічною нерівністю людей.

Як відомо, слова, що денотують смерть чи не найбільше зазнають евфемізації, у наведених нижче прикладах із новинної статті CNN показано найбільш часто вживані евфемізми в таких випадках: «...*they **lost** their loved ones to Covid*», «...*relatives appearing in hyper-real dreams, a sudden whiff of fragrance worn by a **departed** loved one...*», “*his "superpower," as he called her, was **gone***”. Евфемізми «*lost*», «*departed*», «*gone*» виконують функції маскуванню та нівелюванню негативної конотації лексичної одиниці, що позбавляє читача від неприємного відчуття [72].

Оскільки без евфемізмів практично неможливо говорити про хвороби, їх існує велика кількість, зокрема в англійській мові. До прикладу наведемо цитати зі статей CNN, BBC News та The Independent: «*But in the **twinkle of an eye**, we have gone from being indispensable to **indisposed***», «...*suffering from **an uncomfortable physical condition***», «...*a national charity providing respite care in a holiday setting for **disabled** people and carers for almost 60 years*» [67; 56; 60].

Евфемістичні одиниці, що позначають фізичні особливості людей певної соціальної категорії функціонують за допомогою додавання позитивного компонента з метою пом'якшення, аби не зачепити почуття реципієнта та є найбільш поширеними. Прикладом вживання таких евфемізмів є цитата зі статті BBC News, де описуються прикмети грабіжника: «*The man on foot was about 6ft 2ins tall, **heavysset** with a moustache...*», та уривки з The Guardian та Daily Sun : «*He is an inspiration for all the **chubby** kids out there*», «*Indian women, especially, are born to be **curvaceous** and they should take pride in that*», де слова-замінники

«*heavyset*» (укр.крупний), «*chubby*» (укр. пухкий) та «*curvaceous*» (укр. пишна) вживаються для коректного позначення людей з надмірною вагою [57; 66; 70].

Не тільки до фізичних, а й до психічних захворювань у публіцистиці відносяться з обережністю. Оскільки ми живемо у відкритому та толерантному світі, для позначення таких недуг використовуються коректні та м'які терміни. Наведемо приклад зі статей CNN та The Guardian про дослідження психічних розладів: «*In addition to the general increase in youth **mental health issues**, the study also found that older children were impacted more severely than younger ones*»; «*...who were severely ill with coronavirus were subsequently diagnosed with **mental health condition** within six months of infection...*». Функція наведених вище евфемізмів полягає знову ж таки у тому, щоб пом'якшити та коректно назвати проблему здоров'я, що є результатом певних подій, оскільки прями позначення людей з психічними та фізичними особливостями практично вийшли з ужитку [75; 64].

Приклади заміни слів у статтях CNN про тюремні та виховно-виправні **заклади** на політкоректні відповідники «*...Office have argued that the state's counties are better equipped than the state's youth **correctional system** to serve high needs youth...*», «*Authorities are searching for three teens who escaped from a youth **correctional facility** in Oregon on Sunday*», «*Two **custodial officers** suspected of engaging in serious misconduct have been stood down from duty as part of a joint investigation*». Замість «*prison guard*» (укр. теремний наглядач) використовується «*custodial officer*» (укр. співробітник виправної установи) та «*correctional facility*» (укр.виправна установа) замість «*prison*» або «*jail*» (укр. тюрма) [54].

Людей завжди хвилювала тема віку і старіння. У досліджених нами виданнях обговорюється тема допомоги людям похилого віку та

збереження здоров'я. У статтях даних видань наводиться безліч згадок про людей похилого віку, що не дозволяє авторам давати пряму характеристику. Наведемо приклади з новинних порталів The Conversation, Mint та KHN News: «...and so we conducted a media analysis to determine the extent of coverage of **older adults** and rural and remote communities», «The intent is to provide **senior** citizens with one platform across to connect and share their concerns...», «Instead, include in their responsibilities — home visits and basic health checks on the growing population of frail and **elderly**». Евфемізми «*older adults*» (укр. літні люди), «*senior*» (укр. старші люди), «*elderly*» (укр. люди похилого віку) на відміну від «*old*» не мають негативного значення, таким чином автори позбавили читача від можливих негативних емоцій за допомогою евфемізації даного поняття. Для цільової аудиторії не прийнятно нагадування про старість і літній вік, тож на зміну приходять евфемізми та евфемістичні словосполучення [61;58; 71].

Важко заперечувати, що пандемічна ситуація останніх майже двох років спричинили різке збільшення вживання евфемістичних одиниць в англomовному публіцистичному дискурсі. За словами Ф. Макферсон, старшого редактора Оксфордського словника англійської мови, ще в грудні 2019 року слово «коронавірус» з'являвся лише 0,03 рази на мільйон лексем. Термін «*Covid-19*» почали використовувати лише у лютому, коли ВООЗ оголосила офіційну назву вірусу, але у квітні частота використання як для «*Covid-19*», так і для «коронавірусу» зросли приблизно до 1800 на мільйон лексем, що свідчить про те, що зараз ці два терміни використовуються приблизно з однаковою частотою [28,18].

Наведемо приклад зі статті новинного порталу BBC «Coronavirus: Wythenshawe Hospital closes paediatric emergency department»: «...*the temporary measure* was taken amid the "increased need for critical care». Словосполучення «*temporary measures*» (пер. тимчасові заходи)

вкористовуються для позначення будь-яких заходів проти коронавірусу та підключає невизначеність в часі, виконуючи функцію пом'якшення інформації з метою уникнути негативної реакції читачів у зв'язку із довгим терміном обмежень [55].

Ще один приклад помягшувальної функції евфемістичного словосполучення наведений в статті «American Airlines Announces Enhanced Cleaning Procedures», що присвячена роботі авіакомпаній під час пандемії: «*We're moving quickly on these enhancements and we'll continue to improve the travel experience for our customers and team members as we navigate **these times** together*», де словосполучення «*these times*» (пер. ці часи) вказує на відповідні ускладнення у зв'язку з карантинними обмеженнями [52].

В статті новинної платформи The Globe and Mail про карантинні обмеження бачимо приклад використання евфемізмів «*closed-off management*» (укр. букв. закрите управління) для позначення локдауну: «*But they have also made concerted use of **closed-off management** with some 11 regions*». А у виданні Reuters «*tested positive*» (укр. позитивний результат) для позначення виявлення Covid-19: «*At the last minute we realized they had **tested positive***» [53].

Наведемо приклад використання дисфемізму для позначення ситуації з коронавірусом зі статті The Dispatch CDE News: «*Oxfam said it was a “**devastating blow**”, the International Rescue Committee called it a “**nightmare scenario**”*», де словосполучення «*devastating blow*» (укр. нищівний удар) та «*nightmare scenario*» (укр. сценарій жаху) виконують функцію привертання уваги та суб'єктивної оцінки важкому становищу [74].

З проаналзованих уривків англomовних новинних статей бачимо, що вдаючись до різних способів утворення евфемізмів, засоби масової інформації дотримуються виборчого видозміненого способу репрезентації

інформації. Використання нейтральних формулювань, тобто евфемізмів, з метою маскуванню деяких явищ і дій дозволяють видозмінити окремі властивості і характеристики предмета. В наведених вище прикладах евфемістичні одиниці замінюють прямі номінації нейтральним денотатом в результаті соціального табу на їх використання, можливої дискримінації індивіда або групи певного соціального прошарку протириччя прагматичним намірам адресата [11,88].

Отже, згідно з цим, можемо зробити висновки, що ітеграційні процеси та крос-культурна комунікація набувають все більшої актуальності в сучасному світі. В епоху глобальної асиміляції, коли представники різних національних, соціальних, етнічних, релігійних груп і співтовариств змушені знаходити спільну мову для гармонійного співіснування один з одним, фактор толерантності та взаємоповаги до почуттів і переконань іншого грає величезну роль. Гарантувати подібні ідеали міжкультурної та міжособистісної комунікації може використання політкоректної лексики за допомогою евфемістичних зворотів. Все це доводить той факт, що використання евфемізмів часи широкого освітлення негативних подій, криз, конфліктів стали необхідною нормою подачі інформації.

ВИСНОВКИ

Розвиток суспільства неодмінно пов'язаний із розвитком мови, в якому компоненти масової комунікації приймають активну участь. Політика ввічливого відношення до суперечливих явищ у суспільстві та мовний такт міцно вкоренилося у різних сферах суспільного життя і свідомості, в зв'язку з чим, процес, розвиток і формування евфемізмів набирає обертів і широко поширюється серед громадськості. Вродовж багатьох років евфемізми залишаються та функціонують в мові завдяки своїм пом'якшеним синонімічним формам та є об'єктом уваги дослідників протягом багатьох десятиліть.

Результати вивчення феномену евфемії в аспекті мовленнєвої прагматики як явища важливого для забезпечення ефективної комунікації дали змогу обґрунтувати істотність теми, її актуальність та необхідність подальших досліджень функціонування евфемізмів у різних типах текстів з фокусуванням уваги на публіцистичному дискурсі. Користуючись різного роду теоретичними доробками фахівців було визначено, що евфемізмом є слово або словесний зворот, що виконує функцію заміни некоректної, забороненої або недоречної лексичної одиниці з метою уникнути негативних емоцій реципієнта або спавлення впливу, вуалювання та маскуванню справжньої суті явища.

Матеріали здійсненого вивчення дають підстави вважати, що евфемістичні одиниці є відносно нестабільними елементами, піддаються змінам, даванню та вилученню із активного словообігу. Крім того, деякі слова-замінники пройшли процес лексикалізації та з плином часу втратили очевидне евфемістичне походження як у випадку з двоякістю висловлювань- оманливими евфемізмами, що мають властивість надавати денотованому явищу протилежну конотацію.

Були визначені семантичні та структурні особливості евфемістично забарвлених лексичних одиниць, а також функції, які вони виконують в сучасному новинно-публіцистичному дискурсі. В ході роботи проаналізовані мовознавчі доробки вітчизняних та зарубіжних вчених, на основі яких були виділені найбільш поширені класифікації сфер вживання евфемізмів в писемному мовленні суспільно-політичного дискурсу з урахуванням його основних відмінних рис та з'ясовано, що використання евфемістичних зворотів є одним з найбільш прийнятних способів запобігання та подолання комунікативних конфліктів.

У другій частині нашої роботи були розглянуті випадки застосування прийому евфемізації в контексті англомовних публіцистичних статей та, відповідно, проаналізовані на конкретних прикладах. Відтак, були визначені найбільш розповсюджені функції вживання евфемізмів, а саме: маскуванню та пом'якшення інформації, заміна назв явищ, що асоціюються та викликають страх, відразу, збентеження, заміна слів з фамільярною, образливою, негативною конотацією на політкоректні терміни та заміна з метою прихованої маніпуляції.

У зв'язку з викладеним вище, використання евфемізмів як засобів мовного маскуванню являє собою видозмінений спосіб репрезентації, в основі якого лежить соціально оціночне використання евфемістичних зворотів з метою передачі змісту висловлення та наділенням його необхідним змістом. Це свідчить про те, що проблеми соціально-статусного і морально-етичного плану сприяють збільшенню кількості евфемізмів. Відтак, явище процесів евфемізації вимагає подальшого вивчення, оскільки яскраво відображують мовні зміни в суспільстві, тенденції формування норм та сприйняття табуйованих явищ в різних культурах, що є важливим при вивченні питань пов'язаних з теорію міжкультурної комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1) Александров А.В. *О терминах «табу» и «эвфемизмы»* / А.В.Александров // *Иноземна філологія*. – Львів, 2006. – № 8. – С.25–32.
- 2) Алексеева И.О. *Евфемизмы как відображення соціальних змін: від позначення табу до етикетних форм та політичної коректності* / И.О.Алексеева // *Мовні і концептуальні картини світу*: [зб. наук. праць]. – №7, 2002, с. 1-10.
- 3) Андрусак І.В. *Англійські неологізми кінця ХХ століття як складова мовної картини світу*: 2002. дис. канд. філол. наук: – 268с.
- 4) Антонченко Т.М. *Основні тенденції аксіологічних змін у семантичній структурі американізмів* : 2004. автореф. канд. філол. наук : – 20с.
- 5) Арсентьева Ю.С. *Аспекты изучения эвфемизмов в английском и русском языках* / Ю. С. Арсентьева // *Известия РГПУ им. А.И. Герцена*. – 2011. – № 127. – С. 136–142
- 6) Баскаков А.Н. *Социальные факторы в их воздействии на лексико-семантическую систему языка* / А.Н.Баскаков // *Влияние социальных факторов на развитие и функционирование языка*. – М.: Наука, 1988. – С.110–124.
- 7) Белехова Л.І. *Архетип, архетипний смисл, архетипний образ у лінгвокогнітивному висвітленні (на матеріалі віршованих текстів американської поезії)* / Л. І. Белехова // *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2015. - № 3. - С. 6-16. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvddpufm_2015_3_3

- 8) Баринаова А.В. Виды и способы эвфемизации в современном русском литературном языке / А. В. Баринаова // *Вестник Красноярск. гос. унта. Гуманитарные науки.* – 2006. – № 6. – С. 230–232.
- 9) Бессарабова Н.Д. Метафора и образность газетно-публицистической речи / Н.Д.Бессарабова // *Поэтика публицистики* / под ред. Г.Я. Солганика. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – С.21–34.
- 10) Бессонова О.Л. *Оцінка як семантичний компонент лексичного значення слова*: автореф. дис. / О.Л.Бессонова. –2005. – 22с.
- 11) Блакар Р.М. Язык как инструмент социальной власти / Р.М.Блакар // *Язык и моделирование социального взаимодействия.* – М.: Прогресс, 1987. – С.88–125.
- 12) Блинова О.И. Мотивационно связанные слова на газетной полосе / *Номинативные единицы языка и их функционирование*: сб. науч. тр. – Кемерово: КГУ, 2017. – С.66–75.
- 13) Бушуева Т. С. *Прагматический аспект эвфемизмов и дисфемизмов в современном английском языке*: дис. канд. филол. наук; Смол. гум. ун-т. – Смоленск, 2005. – 179 с.
- 14) Великий Енциклопедичний словник / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.: ВТФ Перун, 2023. – 1440 с.
- 15) Видлак С. *Проблема эвфемизма на фоне теории языкового поля* / С.Видлак // *Этимология.* – М.: Наука, 1965. – 395с.
- 16) Грачев М.А. *Словарь молодежных сленгов* / М. А. Грачев, А. И. Гуров. – Горький: Мир книги, 1989. – 59 с.
- 17) Грушевская Т.М. «Пресса через призму выразительных средств языкового пространства». *Научный журнал КубГАУ.* №113. 2015. С. 1– 121.

- 18) Ельмслев Е.Л. Прологомены к теории языка / Е.Л.Ельмслев // Новое в лингвистике. – Вып.1. – М.: *Изд-во иностранной литературы*, 2015. – С.264–389.
- 19) Заботкина В.И. *Новая лексика современного английского языка*: учеб. пос. для студентов филологических факультетов ун-в / Заботкина В.И. – М.: Высшая школа, 2009. – 126с.
- 20) Заботкина В.И. *Семантика и прагматика нового слова*: дис. доктора филол. наук – М., 1991. – 372с.
- 21) Зацний Ю.А. *Мова і суспільство: збагачення словникового складу сучасної англійської мови* / Ю.А.Зацний, Т.Пахомова. – Запоріжжя: Запорізький держ. ун-т, 2001. – 243с.
- 22) Карасик В.И. Религиозный дискурс / В.И.Карасик // *Языковая личность: проблемы лингвокультурологии и функциональной семантики*: сб. науч. трудов. – Волгоград: Перемена, 1999. – С.5–19.
- 23) Кацев А.М. *Языковые табу и эвфемия* / Кацев А.М. – Л.: ЛГПИ им. А.И.Герцена, 2018. – 80с.
- 24) Кирсанова Ю. В. *Роль иностранного языка в развитии и воспитании личности. Языковое табу и эвфемия* / Ю. В. Кирсанова // Персональный помощник педагога С. 66
- 25) Копнина Г. А. *Речевое манипулирование* : учеб. пособие / Г. А. Копнина. – М.: Флинта: Наука, 2010. – 170 с.
- 26) Коротких Г.И. *Функциональный аспект оценочной семантики языковых средств газетной публицистики* / Г.И.Коротких // Семантико-стилистические исследования слова и предложения: межвуз. сб. науч. статей. – Барнаул, 1990. – С.121–130.
- 27) Кочкин М.Ю. *Манипуляция в политическом дискурсе* / М.Ю.Кочкин // *Языковая личность: проблемы лингвокультурологии и*

- функціональної семантики: сб. науч. трудов. – Волгоград: Перемена, 1999. – С.29–34.
- 28) Кравченко В.О. *Евфемізація* / В.О.Кравченко // Іноземна філологія: міжвід. наук. зб. – Львів: Світ, 2013. – № 105. – С.18–22.
- 29) Крысин Л.П. *Эвфемизмы в современной русской речи*. Русистика. – Берлин, 1994, № 1–2. – С. 28–49.
- 30) Кубрякова Е.С. *Эволюция лингвистических идей во второй половине XX века (опыт парадигмального анализа)* / Е.С.Кубрякова // Язык и наука конца XX века. – М.: Рос. гос. гуманитар. ун-т, 1995. – С.114–238.
- 31) Кудрявцев А.Ю. *Англо-русский словарь табуизированной лексики и эвфемизмов* / А.Ю.Кудрявцев, – М.: Комт, 1993. – 30с.
- 32) Ларин Б.А. Об эвфемизмах / Б.А.Ларин // *История русского языка и общее языкознание*. – М.: Просвещение, 1977. – С.101–114.
- 33) Лиса Н.С. *Структурні та лінгвопрагматичні особливості рекламного знака* : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 „Германські мови” / Н.С.Лиса. – Львів, 2003. – 18с.
- 34) Маєвська Л. *Емоційність мови реклами та її соціально-комунікативна обумовленість* / Л.Маєвська // Проблеми семантики слова, речення та тексту: зб. наук. статей. – К.: Вид. центр КДЛУ, 2000. – Вип. 4. – С.120-121.
- 35) Маковский М.М. *Феномен табу в традициях и в языке индоевропейцев*. Сущность – формы – развитие / М.М. Маковский. – М.: Ком Книга, 2006. – 152 с.
- 36) Маслова В.А. *Коммуникативный подход к проблеме эмотивности текста* / В.А.Маслова // Коммуникативные аспекты значения: межвуз. сб. науч. работ. – Волгоград, 1990. – С.148–156.

- 37) Матвеева Т. В. *Учебный словарь. Русский язык. Культура речи. Стилистика. Риторика* / Т. В. Матвеева. – М.: Флинта, 2003. – 432 с.
- 38) Морозова Е. *Ложь как дискурсивное образование: лингвокогнитивный аспект* / Морозова Е. – Харьков: Экограф, 2005. – 300с.
- 39) Москвин В. П. *Эвфемизмы в лексической системе современного русского языка* / В. П. Москвин. – М.: Ленард, 2007. – 500 с.
- 40) Пирогова Ю.К. К типологии ложных умозаключений в рекламном дискурсе // *Труды Международного семинара по компьютерной лингвистике и ее приложениям*. Том. 1. Протвино, 2000. 66-74
- 41) Потапова Е.И. *Когнитивно-семантические аспекты метафоризованных лексико-фразеологических номинаций лжи и обмана в современном английском языке*: дис. ... канд. филол. наук: Харьков, 2004. – 197с.
- 42) Прядильникова, Н.М. *Практическая и функциональная стилистика* / Н.М. Почикаева. — Ростов н/Д, 2003 С.13
- 43) Селиванова Е.А. *Основы лингвистической теории текста и коммуникации* / Селиванова Е.А. – К.: Брама, 2004. –336с.
- 44) Сергеев В.М. *Когнитивные методы в социальных исследованиях* / В.М.Сергеев // *Язык и моделирование социального взаимодействия*. – М.: Прогресс, 1987. – С.3–20.
- 45) Солганик Г.Я. *Публицистика как искусство слова* / Солганик Г.Я. // *Поэтика публицистики* / под ред. Г.Я.Солганика. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – С.3–9.
- 46) Тараненко О. *Евфемізм* // *Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [веб-сайт]* / гол. редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін.; НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. С.201

- 47) Трескова С.И. Методы и методологические приёмы социолингвистического изучения массовой коммуникации / С.И.Трескова // *Теоретические проблемы социальной лингвистики*. – М.: Наука, 1981. – С.188-209.
- 48) Третьюхин А.Н. Прагматический компонент в структуре номинативного акта / А.Н.Третьюхин // *Проблемы лексической номинации в английском языке*: сб. статей. – М., 1981. – С.3–16.
- 49) Тхір В.Б. Особливості евфемістичних жаргонів політичного дискурсу / В.Б.Тхір // *Гуманітарний вісник*. Серія: Іноземна філологія. – Черкаси, 2006. – Ч.10. – С.395–398.
- 50) Шмелев Д.Н. *Проблемы семантического анализа лексики* / Шмелев Д.Н. – М.: Наука, 1973. – 280с.
- 51) Burchfield, R. *An outline history of euphemisms in English* (Ed.) – Oxford: Oxford University Press, 2015. – P.13–31.
- 52) American airlines announces enhanced cleaning procedures and new personal protective equipment for customers. *Newsroom - Home - American Airlines Group, Inc.*
URL: <https://news.aa.com/news/news-details/2020/American-Airlines-Announces-Enhanced-Cleaning-Procedures-and-New-Personal-Protective-Equipment-for-Customers-OPS-DIS-04/> (date of access: 14.10.2021).
- 53) A year after Wuhan lockdown, China turns to ‘closed-off management’ in COVID-19 fight. *The Globe and Mail.*
URL:<https://www.theglobeandmail.com/world/article-a-year-after-wuhan-lockdown-china-turns-to-closed-off-management-in/> (date of access: 14.10.2021).
- 54) Authorities are searching for three teens who escaped from an Oregon correctional facility. *CNN.*

- URL: <https://edition.cnn.com/2021/03/30/us/oregon-teens-escape-correctional-facility/index.html> (date of access: 14.10.2021).
- 55) BBC News. Coronavirus: Wythenshawe Hospital closes paediatric emergency department. *BBC News*.
URL: <https://www.bbc.com/news/uk-england-manchester-52204312> (date of access: 14.10.2021).
- 56) BBC News. North Korean leader Kim Jong-un 'has illness'. *BBC News*.
URL: <https://www.bbc.com/news/world-asia-29376849> (date of access: 14.10.2021).
- 57) BBC News. Robber tries to stab cash driver. *BBC News*.
URL: <https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-10979532> (date of access: 14.10.2021).
- 58) For senior citizens, government launches pan-India toll free helpline. *mint*.
URL: <https://www.livemint.com/news/india/for-senior-citizens-government-launches-pan-india-toll-free-helpline-11632826539518.html> (date of access: 14.10.2021).
- 59) Hernandez E. 'It's a once-in-a-lifetime change in the criminal justice system': New program will overhaul indigent defense in Bexar County. *KSAT*.
URL: <https://www.ksat.com/news/local/2021/08/23/its-a-once-in-a-lifetime-change-in-the-criminal-justice-system-new-program-will-overhaul-indigent-defense-in-bexar-county/> (date of access: 14.10.2021).
- 60) Holiday homes for disabled risk closure due to mandatory vaccine policy. *The Independent*.
URL: <https://www.independent.co.uk/travel/news-and-advice/holiday-homes-disabled-closure-vaccine-b1924894.html> (date of access: 14.10.2021).

- 61) In early media coverage of the COVID-19 pandemic, older adults in rural areas were neglected. *The Conversation*.
URL: <https://theconversation.com/in-early-media-coverage-of-the-covid-19-pandemic-older-adults-in-rural-areas-were-neglected-154621> (date of access: 14.10.2021).
- 62) Khan B. M. I. Partition 70 years on: When tribal warriors invaded Kashmir. *BBC News*.
URL: <https://www.bbc.com/news/world-asia-41662588> (date of access: 14.10.2021).
- 63) Loveluck L. Down but not defeated, thousands of Islamic State insurgents wage Syrian fight anew. *Washington Post*.
URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2021/09/14/islamic-state-isis-syria-sdf/> (date of access: 14.10.2021).
- 64) Marsh S. One in three survivors of severe Covid diagnosed with mental health condition. *the Guardian*.
URL: <https://www.theguardian.com/world/2021/apr/07/one-in-three-covid-survivors-diagnosed-with-mental-health-condition> (date of access :14.10.2021).
- 65) Mehr News Agency. Yemen aggressors taking their last breaths. *Mehr News Agency*.
URL: <https://en.mehrnews.com/news/166795/Yemen-aggressors-taking-their-last-breaths> (date of access: 14.10.2021).
- 66) Moses T. Why Harry Kane is an inspiration for chubby children everywhere. *the Guardian*.
URL: <https://www.theguardian.com/football/shortcuts/2018/jul/09/harry-kane-inspiration-chubby-children-everywhere> (date of access: 14.10.2021).

- 67) Obama, a lame duck for 33 months?. *CNN*.
URL: <https://edition.cnn.com/2014/05/01/opinion/gergen-lame-duck-obama/index.html> (date of access: 14.10.2021).
- 68) Pidd H., Barr C., Mohdin A. Calls for health funding to be prioritised as poor bear brunt of Covid-19. *the Guardian*.
URL: <https://www.theguardian.com/world/2020/may/01/covid-19-deaths-twice-as-high-in-poorest-areas-in-england-and-wales> (date of access: 14.10.2021).
- 69) Pope Francis to visit impoverished Roma quarter in Slovakia - ABC17NEWS. *ABC17NEWS*.
URL: <https://abc17news.com/news/ap-national-news/2021/09/10/pope-francis-to-visit-impoverished-roma-quarter-in-slovakia/> (date of access: 14.10.2021).
- 70) Priyanka Chopra doesn't believe in size zero theory | Daily Sun |. *daily sun*.
URL: <https://www.daily-sun.com/post/101972/Priyanka-Chopra-doesnt-believe-in-size-zero-theory> (date of access: 14.10.2021).
- 71) The checkup is in the mail? Soliciting letter carriers to help deliver health care. *Kaiser Health News*.
URL: <https://khn.org/news/article/the-checkup-is-in-the-mail-soliciting-letter-carriers-to-help-deliver-health-care/> (date of access: 14.10.2021).
- 72) They lost their loved ones to Covid. Then they heard from them again. *CNN*.
URL: <https://edition.cnn.com/2021/06/20/health/supernatural-encounters-pandemic-loved-ones-blake/index.html> (date of access: 14.10.2021).
- 73) 'The View' hosts test positive for COVID, scuttling VP Harris's first in-studio interview. *Reuters*.

URL: <https://www.reuters.com/world/us/hosts-view-tested-positive-covid-19-ahead-harris-interview-2021-09-24/> (date of access: 14.10.2021).

- 74) Yemen ‘faces nightmare’ as first coronavirus case confirmed. *CDE News*.
URL: <https://cde.news/yemen-faces-nightmare-as-first-coronavirus-case-confirmed> (date of access: 14.10.2021).
- 75) Youth depression and anxiety doubled during the pandemic, new analysis finds. *CNN*. URL: <https://edition.cnn.com/2021/08/10/health/covid-child-teen-depression-anxiety-wellness/index.html> (date of access: 14.10.2021).